

El que hem après en la formació de persones adultes des de l'inici fins a l'actualitat

El que hem après en la formació de persones adultes des de l'inici fins a l'actualitat.

Joan Simó Mestre d'Adults i ex assessor de Formació de Persones Adultes de la xarxa de CEFIRE el últims 20 anys de professió

Després de molts anys, continuem creient en la validesa de recórrer i descobrir nous camins d'aprenentatge des de la perspectiva d'aprendre al llarg de la vida, oberts a nous horitzons, amb concepcions en què ni l'ensenyament ni l'aprenentatge van ser mai lloc de parada sinó "camí amb multitud de trajectes" quant no "pont cap al futur"; aquestes són premises a desenvolupar en aquesta ponència feta des de la perspectiva plural que dona la sedimentació d'un treball compartit, com a professor i com a assessor de formació, amb moltes persones i des de diferents activitats. Per tot açò, aquesta ponència vull que siga expressió i reconeixement a l'Educació d'Adults per tot allò que hem après junts, uns i altres, a peu d'obra.

La formació bàsica de persones adultes: imaginari social, aproximació teòrica, organització democràtica.

Alfons Formariz Mestre d'educació de persones adultes, Col·laborador d'Espai d'Inclusió i Formació al Casc Antic de Barcelona (EICA), i exprofessor de Formació Permanent i Educació de Persones Adultes de la UB

Presentarà el llibre publicat junt a d'altres persones en 2009 i a través de l'ICE de la Universitat de Barcelona. El llibre planteja la formació de les persones adultes des del ben entès que, com qualsevol altre procés educatiu, aquesta formació inclou tres factors: el professor, l'administració pública i les teories que estan influïnt en les estratègies educatives. El document s'estructura en els apartats següents: I "Introducció. II Temes. III Conclusions. IV Annex: L'educació de persones adultes al país Valencià, les Illes Balears i Catalunya. L'apartat II desenvolupa onze temes des de la triple perspectiva de la percepció social, la reflexió informada i les repercussions pràctiques: (1). Persona o edat adulta. (2). Educació de persones adultes / formació de persones adultes - educació permanent / formació permanent. (3). Formació bàsica en edat adulta. (4). Competències bàsiques, competències clau, transversals o transprofessionals. (5). Formal / no formal - reglat / no reglat. (6). Els públics destinataris. (7). Els centres i aules de formació de persones adultes com a institucions públiques i democràtiques. (8). Participació i organització dels aprenentatges. (9). Currículum de la formació bàsica. (10). Formació inicial i perfils dels professionals. (11). Models de formació de persones adultes. A "Conclusions" es formulen les característiques d'un nou model de formació bàsica de les persones adultes, com a conseqüència del que s'ha anat argumentant a través dels onze temes esmentats.

Espai 1

Una experiència amb les Webquest

Esther Nebot del CMFPA de Betxí

La Webquest és una ferramenta tecnològica-informàtica que ens ajuda a aconseguir els objectius d'aprenentatge que ens havíem proposat amb els nostres alumnes basada en l'aprenentatge cooperatiu i en els processos d'investigació mitjançant la Web. La metodologia pretén ser motivadora ja que parteix de situacions reals i atén a les motivacions i necessitats dels alumnes.

El mestre actua com a guia o facilitador de coneixements i experiències que ajuda a desenvolupar les capacitats intel·lectuals dels alumnes per tal que aprenguen a aprendre de manera intuïtiva per tal que l'aprenentatge siga significatiu per a ells.

Per tant aquest recurs respón a l'afirmació de John Dewey "Toda auténtica educación se efectúa mediante la experiencia".

Nuevas tecnologías y FPA

Assutzena Badenes Negre del CFPA Alt Palància

Durante casi dos cursos lectivos en la FPA del Alto Palancia y Alto Mijares nos hemos propuesto incorporar a la dinámica habitual de los centros el uso de las nuevas tecnologías como herramienta de comunicación.

Para ello, y en colaboración con el ICAP (Instituto de Cultura del Alto Palancia) contamos con una aula virtual de la plataforma moodle.

Esta herramienta ha ido integrándose en la dinámica del centro con para posibilitar:

- La comunicación entre el profesorado a través de una sala de profesores, y otros espacios virtuales que permite el modelo. Es muy importante, en una zona rural dispersa como la nuestra, contar con sistemas de comunicación permanente, superando necesidades y situaciones de dificultad de espacio y tiempo.
- La comunicación con y entre el alumnado y la incorporación de las nuevas tecnologías para superar las dificultades de los adultos para asistir a clase nos lleva a abrir propuestas de semipresencialidad, a la vez que genera nuevos modelos de construcción del conocimiento de forma colaborativa.
- La experimentación de un currículum compartido entre profesores y alumnos para sincronizar la programación de aula y las dinámicas metodológicas de temporalización y desarrollo de objetivos con cada grupo-clase.
- Una nueva propuesta de centro de formación de personas adultas, que incorpore las nuevas tecnologías para consolidación de un centro disperso geográficamente en un único espacio. Intentamos potenciar un centro abierto adaptado a la singularidad de nuestro modelo de coordinación.

La experiencia la hemos iniciado y desarrollado en dos programas de formación del profesorado en centros, en los que además de conocer y familiarizarnos con la plataforma Moodle, nos ha posibilitado nuevas propuestas de enseñanza-aprendizaje con los alumnos y de intercomunicación con el profesorado para construir un nuevo modelo de centro.

Una experiència de l'ús de les TIC en els processos d'ensenyament i aprenentatge

Joan Pérez del CFPA Giner de los Rios

Les competències clau per a l'aprenentatge permanent en el marc de referència europeu proposades per la Comissió de les Comunitats Europees (2005) subratllen la "competència digital" com un dels coneixements a desenvolupar per la població adulta. En el mateix sentit actua el Ministeri d'Educació en l'esborrany del Pla d'Acció per a l'Aprenentatge Permanent (2010).

Entenem que qualsevol tipus de model no serveix per a garantir l'èxit d'aplicació de les TIC, per això, no descobrim res nou, en apostar per la plataforma Moodle com a eina per a la formació, la difusió i la participació del model democràtic d'alfabetització mediàtica. Des del CFPA Giner de los Rios d'Alacant ens proposem, per tant, posar en comú els mecanismes necessaris per a engegar en els centres d'adults un Projecte de Formació amb l'objecte de crear recursos per als processos d'ensenyament i aprenentatge amb la plataforma Moodle, així com mostrar-vos la nostra humil aportació a la creació de materials que, a hores d'ara, encara està a les beceroles.

De la informalitat a la formalitat: El coneixement de nous recursos informàtics per al desenvolupament de la tasca docent en un àmbit econòmic deprimit

Emilià Villena CFPA nº3 Picassen t i Enrique Villena CMFPA Tavernes Blanques

En uns moments econòmicament delicats els centres de formació de persones adultes, parents pobres del sistema educatiu, no podem esperar de les administracions públiques, de les quals depenem, més que un patracol de bones intencions, paraules i poques solucions. Aquesta situació ens obliga a desenvolupar doblement la imaginació per no perdre el "tren" del progrés i accentuar, més encara si és possible, la "brecha" educativa i formativa entre els diversos col·lectius de la ciutadania.

Per eixe motiu, i front a les dificultats amb les quals ens enfrontem dia rere dia, no ens queda més remei que, paral·lèlament al fet de reivindicar un SISTEMA NORMALITZAT de "Formació al llarg de la vida" que incloga a la Formació de Persones Adultes, utilitzar tots els recursos gratuïts que es posen a l'abast en la xarxa per a qualsevol usuari a la fi de poder, de manera quotidiana, integrar eixos recursos en la vida de la majoria dels ciutadans.

Volem presentar en aquesta comunicació idees i possibilitats educatives de les Noves Tecnologies d'Informació i Comunicació mitjançant la utilització de les eines gratuïtes que posa a disposició dels usuaris el portal Google. Pretenem apropar dites ferramentes a la formació bàsica de les persones adultes, es a dir començar un procés d'alfabetització tecnològica que supose a mitjà terme la incorporació habitual dels recursos que ens ofereixen les NTIC en la vida dels ciutadans.

Aquestes ferramentes informàtiques requereixen per part de l'alumnat un coneixement mínim com usuaris i ens poden permetre donar cohesió al grup de treball tant dins com fora de l'àmbit físic de la classe a la vegada que pot facilitar l'aprenentatge de forma significativa i especialment l'aprenentatge col·laboratiu.

A partir d'un dels principals productes de Google (el correu electrònic Gmail) pretenem edificar el nostre projecte formatiu.

Espai 2

La formación global del alumnado adulto más allá de las aulas

Javier Calvo Angulo CFPA Oriola

Desde el Centro de Formación de Personas Adultas de Orihuela, entendemos la formación del alumnado como un proceso continuo y contextualizado en ámbitos complementarios como son:

- Ámbito académico.
- Ámbito de las nuevas tecnologías de la información y comunicación.
- Ámbito socio-cultural.

El ámbito académico incluye la formación básica y reglada (Graduado en Educación Secundaria), sujeta por tanto a legislación vigente para las enseñanzas de adultos. Es, pues, el ámbito más regulado por la normativa y, en consecuencia, el menos propicio para iniciativas particulares y propias del Centro, al margen de las iniciativas metodológicas específicas que el profesorado pueda llevar a cabo en el desarrollo de sus tareas docentes. Este marco formativo representa para el alumnado la vía que conduce a la obtención del título académico que le permite ampliar sus expectativas laborales o la continuación de otros estudios.

Pero, al margen de esta formación académica (muy importante, sin duda) desde el CFPA de Orihuela nos hemos marcado como objetivo en los últimos tres años profundizar en otros aspectos fundamentales que puedan contribuir a complementar la formación académica estricta. Es evidente que la "alfabetización" en las nuevas tecnologías de la información y de la comunicación (TICs) se hace imprescindible en una sociedad globalizada e inmersa en estas nuevas tecnologías, que resultan aún bastante desconocidas para una gran parte la población que acude a nuestro centro. En estos últimos cursos se ha intentado fomentar el empleo de estos recursos a través de procedimientos coordinados que implican tanto al profesorado como al alumnado. Resumidamente se indican a continuación algunas iniciativas que se han llevado a cabo en el centro con relación a este marco formativo:

- Realización de cursos por parte del profesorado sobre nuevas tecnologías aplicadas a la enseñanza de adultos, coordinados por el CEFIRE de Orihuela.
- Curso sobre pizarra digital para el profesorado de la EPA.
- Desarrollo de Proyecto de Formación en Centros relacionado con la elaboración de materiales didácticos en soporte informático para diferentes asignaturas de los niveles de Pregraduado y Graduado en Secundaria.
- Diseño de la página web del Centro como medio de comunicación entre la escuela y los alumnos.
- Potenciación del uso del correo electrónico como vía de intercambio de información y materiales didácticos entre alumnado y Escuela y viceversa.
- Potenciación del uso de INTERNET como fuente de búsqueda de información para la realización de trabajos por parte del alumnado complementarios a las actividades docentes ordinarias.
- Elaboración de trabajos y presentaciones utilizando diferentes programas informáticos (Word, Excel, power-point...)

- Programació de tallers cuatrimestrals de iniciació i ampliació de coneiximents sobre informàtica per als alumnes, organitzats per la Associació d'Alumnes del Centre, amb l'objectiu de potenciar i afiançar les destreses bàsiques del alumnat en el ús de les TICs.

Otro de los ámbitos que desde la EPA de Orihuela se considera fundamental en el proceso formativo es el que hemos denominado socio-cultural. El objetivo principal que se pretende alcanzar desde este ámbito es el que el alumnado participe de forma directa y se implique en su propio proceso de aprendizaje a través de una serie de actividades formalmente menos académicas pero no por ello menos enriquecedoras. La formación de los adultos representa un proceso que se desarrolla a lo largo de la vida y más allá de las aulas. Este proceso implica el desarrollo en el alumnado de una capacidad crítica, de colaboración mutua, de convivencia (a menudo entre diferentes generaciones), de fomento del respeto a la diferencia, la tolerancia, de potenciación de la autoestima personal etc. Para ello, cada año se programan en la EPA diversos tipos de actividades, entre las que podemos destacar:

- Visitas a museos: Diversos museos de Orihuela, Museo de Ciencias de la Vega Baja, Museo de Puçol, Arqueológico de Cartagena, El Prado de Madrid, etc.
- Organización de recitales, como el realizado en varios idiomas en conmemoración del centenario de Miguel Hernández...
- Asistencia a talleres didácticos sobre historia, matemáticas, física y química...
- Observaciones astronómicas (en colaboración con la Asociación de Profesores de Ciencias Hypatia de Alejandría)
- Conferencias impartidas en el Centro por profesorado especializado en diversos ámbitos (medicina, genética, alimentación, historia, Lenguas...). En este apartado podemos citar a los catedráticos de la Universidad Miguel Hernández José Ángel Pérez y Enrique Roche así como la científica del Consejo Superior de Investigaciones Científicas Margarita Salas, entre otros.
- Colaboraciones con la UMH mediante la que se realizaron prácticas de genética en los laboratorios de dicha universidad por parte de un grupo de alumnos de la EPA.
- Organización de talleres durante el curso por parte de la asociación de alumnos (fotografía, pintura, corte y confección y bailes de salón.)
- Colaboración del alumnado mediante la redacción de artículos para la revista del Centro (La Llanda, publicación de la EPA que ya va por su edición número 20).
- Participación del alumnado en el Certamen literario que anualmente organiza FEVAEPA.

Otra iniciativa de participación voluntaria que se realiza en el CFPA de Orihuela desde el curso pasado es la organización de la Olimpiada Matemática para alumnado de EPAs que se lleva cabo a nivel comarcal y que para este curso presenta unas expectativas muy favorables en cuanto al número de interesados en participar.

Aprentatge cooperatiu

Manuel Martí Puig del Departament d'Educació de la UII i professor del CMFPA Betxí

La formació de persones adultes, dins del paradigma de l'aprenentatge al llarg de la vida, pretén empoderar a totes les persones per tal d'aconseguir que siguin realment lliures i independents a l'hora de prendre decisions de tipus polític, social i econòmic. Com a formadors amb consciència crítica hem de possibilitar la transmissió de coneixements d'una forma emancipadora.

L'aprenentatge cooperatiu és una estratègia per aconseguir el desenvolupament integral de l'alumnat adult mitjançant l'organització de la classe en **petits grups mixtos i heterogenis** on els alumnes treballen **conjuntament** de manera **coordinada** per **resoldre tasques acadèmiques** i aprofundir en el seu propi aprenentatge. Desenvolupa destreses de pensament, autoestima, lideratge, respecte mutu, motivació, interdependència positiva, etc.

És important destacar que cal que l'alumnat sàpiga per què val la pena treballar així, és a dir, han d'entendre el que pretenem, fent-los participants i no alumnes passius que acaten les decisions dels docents.

Dos exemples d'activitats en les quals podem treballar amb aquesta metodologia són: el Joc Concurs de De Vries i el Puzzle d'Aronson.

L'aprenentatge-servei: una innovació metodològica al servei de la formació al llarg de la vida

Jesús Gil Gómez del Departament d'Educació de la UII

L'aprenentatge-servei (APS) és una metodologia que procura l'aprenentatge de continguts acadèmics a la vegada que es presta un servei a la societat, produint una millora en aquesta. Està considerada com una metodologia activa i experiencial, ja que implica un protagonisme de l'alumnat i es basa en l'aplicació pràctica dels continguts que es volen aprendre, tot cohesionat dintre d'un programa perfectament estructurat.

L'APS pretén que els continguts apresos es converteixin en realment significatius per a l'alumnat i que la societat es beneficiï d'aquest procés d'ensenyament-aprenentatge. Procura un canvi en els rols tradicionals dels actors d'aquest procés: l'alumnat passa a ser el centre, el docent actua com a guia i la societat s'utilitza com a element formatiu, a la vegada que de forma recíproca aquesta rep una millora en algun aspecte en el que presenta deficiències.

Les especials característiques de l'alumnat adult (bagatge cultural, experiència, interès, curiositat, independència...) el converteixen en un extraordinari grup on aplicar aquests tipus de metodologies experiencials, més apegades a la realitat social i centrades en l'aplicació pràctica com a manera d'aprendre.

Pretenem exposar les diverses modalitats d'aplicació de programes d'APS, alguns principis bàsics d'organització d'un programa, analitzar diverses experiències com a exemples de la seua aplicació i realitzar una pràctica que iniciï als participants en el món de l'APS.

Espai 3

Associació multilateral Grundtvig CFPA Tirant lo Blanc de l'Alcora

El programa Grundtvig té com a objectiu millorar la qualitat i la dimensió europea de l'educació d'adults en un sentit ampli, incloent l'ensenyament formal, el no formal i l'ensenyament informal, inclòs l'autoaprenentatge.

ELCPFPA Tirant lo Blanc de l'Alcora ens informaran de la seua experiència en aquest tipus d'associacions ja que enguany acaben el projecte en el qual estan immersos.

Animació lectora PROJECTE: DESCOBRINT SHERLOCK HOLMES

Jose Vicente CMFPA de Castelló de la Ribera

Finalitat del projecte: Que tot el centre d'una manera o altra treballaren la figura literària de Sherlock Holmes, i per tant que tots els programes formatius llegiren alguna de les obres de Conan Doyle en les quals apareix la figura de Sherlock Holmes.

Per tal de complir aquest objectiu, des de principi de curs s'han programat les diverses lectures en les tres llengües que es treballen en el centre en els següents programes formatius:

GES 1 : llibre en castellà

GES 2 : llibre en valencià

VALENCIÀ ELEMENTAL: llibre en valencià

CICLE I: Adaptació llibre en valencià

ANGLÈS PER ADULTS: Adaptació llibre en anglés.

Després programarem una setmana cultural amb les següent activitats:

Cicle de cine sobre Sherlock Holmes

Exposició de treballs dels alumnes de GES1 GES2 i Anglès per Adults.

Exposició de ceràmica dels alumnes del Taller de Ceràmica.

Concurs de misteris: La Màgia de les Matemàtiques.

Treballar la unitats didàctica: L'època Victoriana

Presentació del llibre: Les Receptes de l'EPA II: Saladet

Coeducar para la igualdad dentro del Comenius Regio "La cultura clásica en la construcción de la ciudadanía europea"

CFPA Miguel Hernández de Sagunto

En el marco del hermanamiento entre Sagunto y Millau y con el fin de impulsar las relaciones entre ambas ciudades, se está realizando durante los cursos escolares 2009-10, 2010-11 un proyecto bilateral Comenius Regio financiado por la Unión Europea con el objetivo de establecer redes educativas para difundir los orígenes culturales comunes de estos dos municipios.

En este proyecto "La cultura clásica en la construcción de la ciudadanía europea", participa el Ayuntamiento de Sagunto junto con el CEFIRE de Sagunto, los centros educativos CEIP Villar Palasí, CEIP Maestro Tarrazona, IES Clot del Moro, IES Eduardo Merello, la FPA Miguel Hernández, el Museo de Sagunto y la Asociación de profesores de Cultura Clásica "Ludere et discere".

Entre los valores que han de definir la ciudadanía europea, la igualdad entre las personas sin la discriminación por sexo es uno de los pilares en los que se ha de sustentar, y es en este ámbito en el que participa el CP de FPA Miguel Hernández junto con el Cefire de Sagunto y la técnica del Área de la Dona del Ayuntamiento de Sagunto.

El proyecto tiene entre sus objetivos, proporcionar al profesorado ideas e instrumentos de trabajo para promover acciones de carácter positivo hacia la equidad, la lucha contra cualquier tipo de discriminación que tenga su origen en el género y la igualdad real de oportunidades y de trato como objetivo final

Programa de coeducació i prevenció de la violència de gènere

Juán José Bellés CFPA Antiga Panderola de Vila-real

La Constitució espanyola marca la igualtat entre l'home i la dona, no obstant això esta igualtat en la vida quotidiana està molt lluny de ser real. A pesar que el nombre de dones que s'incorpora tant al món laboral, com a les aules i cursos formatius va cada vegada en augment, la presència de la dona en càrrecs de responsabilitat és mínima; els salaris a nivell general són inferiors al dels barons davant del mateix treball, les taxes de desocupació, estabilitat i qualitat d'ocupació és molt desfavorable en relació amb l'home i paral·lel a este procés d'incorporació de la dona als diferents àmbits de la vida no ha sorgit un moviment de coresponsabilitat per part masculina de realització de tasques tradicionalment assignades per endavant a la dona.

La societat continua pressionant perquè les persones pensen i actuem de forma diferent segons siguem hòmens i dones. Des de la infància hem après un model d'home o de dona, i moltes de les nostres conductes i pensaments vénen determinats per eixe procés d'aprenentatge (socialització). S'espera que exercim el nostre rol de manera "adequada". No fer-ho suposa trencar, enfrontar-se, canviar les normes i és en eixe context on sorgeix la violència. Violència física i psicològica exercida contra la dona pel mer fet de ser dona. Este tipus de violència pretén per un comunicat del col·lectiu masculí, reafirmar un orde social que entén la relació d'ambdós sexes de manera jeràrquic, de manera que considera el sexe masculí superior i més significatiu que el femení i per tant tracta de sotmetre la paraula i el cos de la dona a través de la força i la violència.

Açò no significa que tota la societat ni tots els hòmens promoguen i exercisquen violència i estiguen satisfets amb un orde de coses que subordinen les dones, ni que totes elles estiguen en el seu conjunt sotmeses a esta forma de procedir. De fet, coexistixen diverses formes de relació i de ser home i dona en la nostra societat no basades en la fortalesa del masculí, en l'agressivitat, la competitivitat i la renúncia als sentiments i que plantegen un model positiu, respectuós, igualitari i més lliure que lluite contra tot tipus de discriminació per raó de sexe. Tot això ens ha portat a un replantejament de les actuacions dels nostres centres i a plantejar un projecte de treball comú l'objectiu essencial del qual és: "Educar en igualtat, ja que és en la desigualtat entre hòmens i dones on es troba el germen de la violència i l'origen del maltractament".